



Naturvernforbundet

Molde

Molde 18.04.23

postmottak@molde.kommune.no

Høringsvar til klima og energiplanen

Vi har få merknader til forslaget. Det står mye bra i både kunnskapsgrunnlaget og i høringsdokumentet. Blant annet flere gode forslag til både mål og strategier. Medvirkningsprosessen har vært god.

Grunnleggende for planarbeidet og tiltakene må være at vi er på veg inn i en tid med behov for et totalt lavere forbruk og ressursuttak kombinert med bærekraftig produksjon, sterkt reduserte klimagassutslipp, men også et bærekraftig forhold til naturen. Det er bra at den viktige utfordringen om forbruk er med i planen. Det er en klar sammenheng mellom økt energiforbruk og økte ressursuttak. Energiforbruket kan ikke vokse ubegrenset. Det beste klimatiltaket er en overgang fra overforbruk til nøysomhet.

Kommunen har en rekke muligheter for å få ned klimagassutslippene. Dette omfatter også de politiske partiene i kommunestyret som blant annet kan ta opp behovet for en bedre nasjonal klimapolitikk med sine partifeller på Stortinget. Det er populært å vedta gode klimamål, men de nødvendige utslippsreduksjonene følger så langt ikke alltid målene.

Det er mye positivt i kommunen sin energipolitiske handlingsplanen fra 2008, men den ble i liten grad brukt slik som vi hadde regnet med. Vårt inntrykk er at den etter hvert ble glemt. I våre uttalelser til reguleringsplaner viste vi ofte til punkt 30 der det er krav til en utbygger om å utrede alternative energikilder, som f.eks sol-, jord- og fjordvarme. Vi så aldri at administrasjonen viste til det punktet i planutredninger eller i saksbehandlingen. Det samme gjaldt kravet i punkt 40 om å synliggjøre utvikling i CO₂ i årsmeldingens kommunebarometer.

Det er behov for gode administrative rapporteringsrutiner i klimaarbeidet. Det er derfor bra at tiltak for å følge opp planen vil bli lagt inn i klimabudsjett som en del av kommunen sin årlige budsjett- og økonomiplan.

Det er avgjørende at våre folkevalgte får vite om de vedtatte tiltakene blir gjennomførte til vedtatt tid og om hvilke som har blitt mer eller mindre misslykte. Så blir det opp til kommunedirektøren å analysere årsaken til det siste. Vi er i alle fall overbevist om at kommunen er i stand til å gjennomføre en rekke gode tiltak uavhengig av både stillingsstopp og kommunal økonomi. Engasjement, tilrettelegging og muligheter for de ansatte er den viktigste ressursen og drivkraften.

FN har ikke bare erklært en klimakrise, men også en naturkrise. Vi mener at det er viktig at dette blir sett i sammenheng. I kommunestyret den 17.6.21 (Sak PS 53/21) ble det vedtatt at det skal utarbeides en plan for energi, klima og naturmangfold. (Jfr. Side 5 i saksframlegget). Det ble også vedtatt at kommunestyret delegerer til Molde formannskap å gjøre justeringer i planstrategien i samband med den årlige rapporteringen på strategien i juni hvert år. Det ble ikke gjort endringer i planstrategien i formannskapsmøtet 16.6.22. Når naturmangfoldet ikke ble en del av planen for klima og energi, må det lages en egen plan som i ettertid kobles opp til klima- og energiplanen. Dette er et planarbeid som må prioriteres slik at planen for naturmangfoldet også kan bli et viktig grunnlag for en ny arealdel til kommuneplanen. En miljøbevisst bruk av plan- og bygningsloven er også viktig for klimaarbeidet.

Gode klimatiltak er å ta vare på skog, myr og våtmark og verne om landbruksjorda. Nye utbyggingsprosjekt bør først og fremst skje der naturen allerede er ødelagt. Den største svakheten i planen er mangelen på kobling mellom klima og arealbruk.

Forutsetningen for klimapolitikken må være et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag som nødvendig for også lokale beslutninger. Tidligere i denne måneden kom rapporten "Tiltaksanalyse for skog- og arealbrukssektoren":

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2023/april-2023/reduisert-nedbygging-er-bra-for-klima-miljo-og-landbruk/>

De årlige utslippene fra arealbruksendringer er 4 % av de totale utslippene slik de rapporteres til FNs klimakonvensjon. I tillegg fører nedbygging av grønne områder til reduserte muligheter for framtidig karbonbinding på arealene.

Når vi har engasjert oss i saker om natur, energi og klima, dukker ofte målkonflikter fram. Dessverre ser vi alt for lite til både administrativt og politiske engasjement ved slike utfordringer. Flere kom vi inn på i vår uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel. Dessverre ble ikke dette kommentert i saksframlegget til kommunestyret selv om det i § 11 -14 2 ledd i plan- og bygningsloven står:

"Av saksframlegget skal det framgå hvordan virkningene av planen og innkomne uttalelser til planforslaget har vært vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt ved vedtaket."

Etter at samfunnsplanen ble vedtatt, har vi inntrykk at de vedtatte bærekraftsmålene har fått for lite politisk oppmerksomhet i motsetning til ikke minst vedtaket om at "Molde skal bli den mest næringsvennlige kommunen i landet". På den måten kan et sitat brukes på en lettvtint måte for å unngå en diskusjon om målkonflikter i forhold til både klima, energi og natur.

Vi mener at det er behov for bedre administrative saksutredninger og politiske debatter som analyserer og tar opp målkonfliktene. Dette er også viktig for en styrking og positiv utvikling av lokaldemokratiet som blant annet vi som miljøorganisasjon er avhengig av.

I kapittel 4.2.1 i planen om areal og mobilitet kommer det fram at de to største utslippsektorene i Molde er sjøfart og vegtrafikk. Et viktig innsatsområde er derfor areal og mobilitet som reduserer transportbehov. Et ferskt eksempel på en målkonflikt innenfor det temaet finner vi i referatet fra samrådsmøtet mellom kommunen og vegvesenet om planleggingen av masedeponiet i Grandfjæra vest. Det regnes med en økning i trafikken gjennom Kringstadunellen etter at det første løpet er bygd. Det kan derfor bli behov for tunelløp 2 rundt 2050.

I planen er det foreslått at kommunen skal dekke 25 % av forbruket av elektrisk kraft gjennom egenproduksjon innen 2030. Hva menes med egenproduksjon? Kommer for eksempel miljøvennlige energiformer som solkraft fra tak og grunnvarme inn under definisjonen eller er det nye vannkraftutbygginger og vindkraftanlegg på land som menes? Molde kommune har gjennom ikke minst tørrleggingen av Eikesdal overført store vannkraftressurser til både Sunndal og Rauma.

Etter kunnskapsgrunnlaget i planen er effektivisering av eksisterende kraftproduksjon i Molde det som gir mest mening i økonomisk og miljømessig perspektiv.

En energikilde som vi savner i kapitlet om potensiale for ny kraftproduksjon er grunnvarme. Vi vil foreslå at blant annet NVE sin rapport om grunnvarme også blir lagt til grunn for kunnskapsgrunnlaget og energiplanleggingen.

https://publikasjoner.nve.no/oppdragsrapportA/2011/oppdragsrapportA2011_05.pdf

Konklusjon

En god klima- og energiplan krever konkrete tiltak kombinert med en målrettet gjennomføringsevne og kommunal ansvarsavklaring.

Målet er klart definert i planen. Det er nødvendig med tiltak innen alle utslippssektorer, og kravet til Moldesamfunnet er en reduksjon tilsvarende 7 400 tonn CO₂ ekvivalenter hvert år fram mot 2030.

Vår opplisting av viktige tiltak som vi ønsker inn i planen sin handlingsdel er:

Administrasjon, deltakelse og informasjon

- Når administrasjonen legger saker fram til politisk behandling, vil vi at konsekvensene for natur, miljø, energi og klima er utredet.
- Kommunen må arbeide for et tett samarbeid med næringslivet. Blant annet gjennom sin deltaking i Molde Næringsforum. Da er det viktig at kommunen utfordrer og markedsfører nødvendigheten av grønn industri- og næringsutvikling, sirkulærøkonomi, klima, energisparing og miljø.
- Den nye næringsplanen må forankres i klima- og energiplanen.
- Kommunedirektøren må få i oppdrag å styrke den interne klima- og miljøopplæringen av alle ansatte.
- Det er viktig at både folkevalgte og ansatte får mulighet til å være aktive i regionale klima- og miljøforum.
- Innbyggerlaben må utvikles og styrkes. Den er blant annet en viktig rettleidningstjeneste, kunnskapsressurs og plattform for et folkelig miljøengasjement. Smart Molde er også en stor suksess som må videreføres.
- Det er viktig med en god kommunikasjonsstrategi for klima og miljø.
- Kommunale avdelinger som har ansvar for utdanning og barnehager må utvikle undervisningsopplegg som bidrar til forståelse av natur, energi- og klimautfordringer. Ungdomsråd og elevråd er også viktige.
- Rådgiving, informasjon og kampanjer er viktige administrative tiltak. Gode eksempler var kommunen sin kampanje for gratis klima- og energi-rådgiving til innbyggerne og den fantastiske gode "Matvinn" kampanjen.
- Det finnes en rekke statlige tiltak og støtteordninger som kan finansiere lokale energi- og klimatiltak. Det er viktig med en kommunal organisering og ansvarsavklaring som gjør det mulig å få kjennskap til ordningene, og at det så blir tatt initiativ til å søke om og å ta i bruk eksterne økonomiske virkemidler til de nødvendige omstillingene. Fylkeskommunale midler og rettleidningstjenester er en del av dette. Kommunen sin strategi for å komme i gang med solcelleprosjekt på kommunale bygg er et utmerket eksempel.
- Både regionale og nasjonale myndigheter sender utredninger og annet til høring til blant annet kommunene. Vi ønsker at kommunen gir uttalelse til saker som kan styrke det lokale klima- og energiarbeidet.

Energi og klima

- I punkt 30 i den energipolitiske handlingsplanen er det krav til en utbygger om å utrede alternative energikilder som f. eks sol,-jord- og fjorvarme. Dette kravet må også inn i den nye planen.
- I alle kommunale bygg må energibruken kartlegges. Det neste blir å legge fram forslag til tiltak for å redusere energibruken som for eksempel bedre isolering, utskifting av vinduer, temperaturstyring, tidsstyring, montering av varmepumper, solcellepanel, jordvarme og annet.
- Både inne og ute må energibruken til lys reduseres. Viktige tiltak er utskifting av gammelt armatur, bruk av energieffektive lyspærer uten kvikksølv og lysstyring ved både bevegelsessensorer og fotoceller.
- Etter hvert blir det viktig å få et mer bevisst forhold til hva strøm og annen energi brukes til. Vi ønsker at kommunen tar et klart standpunkt mot bruk av strøm til for eksempel etablering av datasentre for kryptovaluta i Molde.
- En del av klimagassutslippene i Molde kommer fra industribedrifter. Kommunen bør kjenne til hvilke bedrifter som har de største utslippene og engasjere seg for å få ned utslippene. Blant annet når myndigheter med ansvar for forurensning sender søknader om utslipp til uttalelse.

Innkjøp og forbruk

- Loven om offentlige anskaffelser er et viktig virkemiddel for å nå klimamål. Etter § 5 skal offentlige organer innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Blant annet skal livssyklus kostnader inn i vurderingene. Vi vil foreslå at både gjeldende praksis og forbedringer ved kommunale innkjøp blir vurderte.
- Prinsippene ved kommunale innkjøp bør være kjøp av brukte varer når det kan være et alternativ. Når nytt kjøpes, må det være varer med lang levetid og med en bærekraftig produksjon.
- Det må bli stopp i kommunale innkjøp av fossilbiler, anleggsmaskiner og annet fossilt utstyr selv om miljøvennlige alternativ kan være dyrere.
- Gode eksisterende kommunale tiltak som arbeidet for mindre matsvinn og drift av bruktbutikken må fortsette.
- Det er flere som har erfart at når noe leveres inn i en butikk for reparasjon er standardsvaret at enten kan det ikke repareres eller så er det billigere å kjøpe nytt. Vi ønsker at kommunen organiserer et reparasjonsverksted/

butikk der det er mulig å få hjelp til enkelte reparasjoner.

- Et godt klimavedtak er å verne om dyrka jord. Kommunen må også stimulere til bruk av kortreist mat, småskalajordbruk, økologiske landbruk og redusert forbruk av kjøtt.
- Gjenbruk av bygg kan også være et godt klimatiltak. Dette kan kommunen vurdere ved behandling av søknader om riving.
- Vi ønsker at kommunen tilrettelegger for dele- og låneordninger. For eksempel elektriske biler. Vi vil også foreslå en ordning for leasing av el-sykler.

Samferdsel

- Gjennom den lokale samferdselspolitikken kan det gjøres mye for å få ned klimagassutslippene. Det første er å få redusert antall gratis heldagsplasser for parkering i byen. På den måten øker muligheten for en overgang fra bilbruk til sykkel, buss og gange. Gratis parkering er i praksis en måte både kommunen og andre arbeidsgivere subsidierer bilbruk på. Gående, syklende og brukere av kollektive transportmidler blir sjelden subsidierte av sine arbeidsgivere. En del av parkeringsinntektene bør brukes til finansiering av miljøvennlig transport.
- Den positive starten i fjor med skilting og vedlikehold av snarvegene i byen må fortsette.
- Sykkelplanen for Molde må gjennomføres. Bedre tilrettelegging for syklende kan også skje ved etablering av trygge plasser for sykkel-parkering og bedre vedlikehold av gang- og sykkelveger om vinteren. Se vårt brev av 14.02.22 til kommunen om behovet for bedre vintervedlikehold.
- Cruiseskipturismen er ikke bærekraftig. Det gjelder både klimagassutslippene og kloakkutslippene. For å redusere gassutslippene ved landligge, vil vi foreslå at kommunen gjennom sin deltakelse i Molde og Romsdal havn arbeider for etablering av et landstrømanlegg på Storkaia. Oslo havnestyre har vedtatt at fra og med 2025 må cruiseskipene som legger til i Oslo kunne ta imot landstrøm når de kommer til byen. Dette må også være mulig for Molde. Fram til landstrøm på Storkaia er på plass, vil vi foreslå at byen kun tar inn et cruiseskip om gangen. Havneavgiften må være høy og knyttes til klimagassutslippene. Må også gjelde for Hurtigruta.
- Vi ønsker mindre bruk av fly ved tjenestereiser. Både for de ansatte i kommunen og de folkevalgte.

- Det er nødvendig med et kommunalt engasjement for å få fylkeskommunen til å elektrifisere alle fergesambandene i Molde. Det samme gjelder busstrafikken. I første omgang vil det være naturlig å begynne med elektrifisering av bybussen.
- Ålesund hadde et forsøk med gratis buss i kommunen. Det må kreves et tilsvarende forsøk i Molde.
- Vi ønsker at kommunen arbeider for at mest mulig av varetransporten blir ført over fra veg til bane og sjø.

Plastbruk

- Plast, klima, avfall og forurensning henger sammen. Kommunen må ta et krafttak for å få ned forbruket av plast og plastprodukter. I 2014 gikk globalt seks prosent av oljen til plastproduksjon. Om veksten i plastkonsumet fortsetter som i dag, vil den relative andelen av det totale oljeforbruket som går til å produsere plast øke til 20 prosent i 2050. (Kilde: Norsk Klimastiftelse - rapport nr. 04/2018.)
- Etter hvert blir det flere land som forbyr plastposer beregnet for engangsbruk. Det vil være bra dersom kommunen kan bidra i kampen for et plastposeforbud i butikkene. Kanskje gjennom sitt medlemskap i Molde næringsforum? RIR har gjort en bra innsats med utdeling av nedbrytbare biposer til matavfallet. Da blir behovet for engangs handleposer til avfall mindre. Det brukes også store mengder små plastposer til frukt og grønt i butikkene. Vaskbare flerbruksnett til dette er et godt alternativ.
- Vi ønsker at kommunen også arbeider mot bruk av gummigranulat på fotballbaner og plast/gummiunderlag på leikeplasser og i barnehager.

Avfall og renovasjon

- Gjennom sitt medlemskap i RIR, må kommunen arbeide for en renovasjonsordning som sikrer minimalt med klimagassutslipp, gode tiltak for gjenvinning og informasjon om klima og avfall. En viktig utfordring er å få redusert mengden restavfall og plastavfall.
- En del av restavfallet som RIR mottar kan brukes på nytt. For eksempel møbler. Vi ønsker at kommunen gjennom sitt medlemskap i RIR arbeider for gjenbruk ved blant annet etablering av flere gjenbruksstasjoner.
- Et hastetiltak er å få stoppet metanutslippene fra den gamle avfallsplassen i Årødalen.

Natur og klima

- Kommunen må arbeide for å unngå nedbygging av natur. Et godt klimatiltak er ikke minst å ta vare på myr, våtmarker, naturskog og i sjøen

ålegressenger. I en naturskog kan opp mot 80 % av klimagassene være bundet i skogsjorda. Flatehogster er negativt for klimaet, men også for naturmangfoldet i en naturskog.

- Arbeidet med en plan for naturmangfoldet må starte opp i år.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

E-postadresse: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet Molde er på Facebook
Nettside <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/>